

ZAHRAŇIČÍ

in.ihned.cz/zahranici

Občanská válka

Po vyhlášení nezávislosti 11. 11. 1975 vypukla v Angole (v současnosti zhruba 11 milionů obyvatel) občanská válka mezi marxistickou stranou MPLA v čele s Agostinhem Netem a kmenově nacionalistickými organizacemi UNITA pod vedením Jonase Savimbiho a FNLA Holdena Roberta. Po intervenci kubánských vojsk, která zachránila diktaturu MPLA v centrálních oblastech země, a porážce FNLA na severu přešla UNITA k partyzánské válce. Konflikt, formálně ukončený roku 2002, si vyžádal zhruba 500 tisíc lidských životů.

Švábi za sto dolarů

Země má všechny předpoklady pro to, stát se jedním z nejbohatších států. Kromě obrovských nálezů ropy se tu rozkládají i značná ložiska diamantů, přírodní podmínky pro zemědělskou produkci jsou přímo excelentní. Přesto ale většina obyvatel Angoly žije stále za jeden či dva dolary denně a budoucnost se zřejmě bude měnit jen šnečím tempem.

Na tom, jak dnes vypadá angolské hlavní město, se velkou měrou podepsala 27 let trávající občanská válka. Během ní se lidé z venkova stahovali před ozbrojenci znesvářených stran do Luandy, takže počet obyvatel hlavního města vzrostl přímo raketově.

Před vypuknutím války obývalo Luandu asi 400 tisíc lidí. Teď těžko někdo může spočítat, kolik lidí tu vlastně žije (odhady OSN hovoří o 4,5 milionu). Slumy vznikají naprosto nekontrolovatelně, bez evidence. Mimo centrum neexistují ulice, poštovní síť je utopie.

V Angole vlastně neustále nefunguje téměř nic, měřeno evropským pohledem. Sehnat hotel je umění. Ve městě je jich nedostatek a navíc v nich natrvalo bydlí ti zaměstnanci ropných firem, kteří nemají vlastní nebo pronajá-

té domy. Cena 120 dolarů za pokoj plný švábů, se špatně fungující klimatizací, plesnivou vanou a sem tam nefungující elektrinou tady překvapí jen toho, kdo sem přijel poprvé.

Turismus neexistuje, snad se ani nedá říci, že je v plenkách. Teprve prochází fázi porodu. Místní vidí ale situaci země jinou optikou – spousta věcí se už změnila k lepšímu a tento trend pokračuje.

Na venkov? Ani náhodou!

Zastavujeme v jednom ze slumů. Bydlí tu vysídlení z venkova, kteří sem přišli během občanské války. Jako uprchlíci jsou řádně zaregistrovaní a v Luandě žijí čtrnáct let. Na zemědělský venkov se vracet nechtějí a mnohdy ani nemohou. Válka trvala příliš dlouho, předpokládaná délka života Angolanů je čtyřicet let, takže celá jedna generace téměř vyumřela. Mnoho potomků lidí z venkova se už narodilo v Luandě, jejich příbuzní na venko-

vě jsou mnohdy dávno mrtví, a tak vlastně není kam se vracet.

„Nechceme zpátky na venkov, zvykli jsme si tady, už tam ani nikoho nemáme a neznáme. Na venkově není nic, není tam práce, jsou tam miny,“ říká vedoucí osobnost komunity, mladík jménem Alfredo, který jediný souhlasí s rozhovorem. Pochází z provincie Huambo v centru Angoly.

Uvnitř jednoho z obydlí je překvapivě docela čisto a vypadá to, že sem snad i zavedli elektřinu. Leží tu pár matrací, místo skříní kufry, na stěně visí školní brašna.

Na udusaném prostranství uprostřed slumu hraje pár výrostků fotbal, dětem zase slouží starý vrak automobilu jako prolézačka. Dospívající dívka konejší v náručí dítě – těžko říct, zda je to sourozenec, nebo vlastní potomek. Tipovala bych spíše to druhé.

Obyvatelé slumu jsou s vlastní situací vesměs spokojení. O tom, že by se měli žít zemědělstvím, nechtějí ani slyšet. I když nezaměstnanost v Angole přesahuje čtyřicet procent a sehnat práci ve městě také není jednoduché. Ve slumech bydlí tři čtvrtiny obyvatel Luandy.

A zbytek? Ptám se Filipa, jaká je v Luandě bytová situace. „Byty jsou velice drahé, na nájem obvykle nestačí jeden plat. Člověk musí dělat většinou ještě něco jiného, aby to zaplatil a zároveň se také uživil,“ říká. Jeho dvě zaměstnání jsou toho ostatně důkazem.

Danin příběh – válečné intermezzo

Dana Marques Pereira žije v Angole přes dvacet let. Její příběh začíná před lety v bývalém Československu. Komunistická garnitura jí nedovolila dostudovat pedagogickou fakultu. Byla věřící, což byl tehdy pro učitele problém.

„Zkoušela jsem se dostat na jinou vysokou školu. Objela jsem jich šest a výsledek žádný – s mým kádrovým posudkem to šlo těžko. Nakonec vyšla ta sedmá, Vysoká škola báňská v Ostravě, obor slévárenství. Tady jsem poznala svého budoucího manžela, který studoval geologii,“ vzpomíná Dana Pereira.

Když v půlce osmdesátých let přistála s osmi kufry na luandském letišti, čekal na ni jiný svět, ve kterém se musela naučit žít. Byla válka. V Luandě ji však tehdy přímo nepocítovali, snad kromě tří dramatických dnů, kdy i Danina rodina zažila střelbu a strach: „Vlastně mě v těch dobách válka omezovala jen v tom, že jsem nemohla přijmout místo v diamantové oblasti Lunda, kde jsme měli s manželem začít pracovat.“

FOTO: LENKA KLICPEROVÁ

Luandský slum